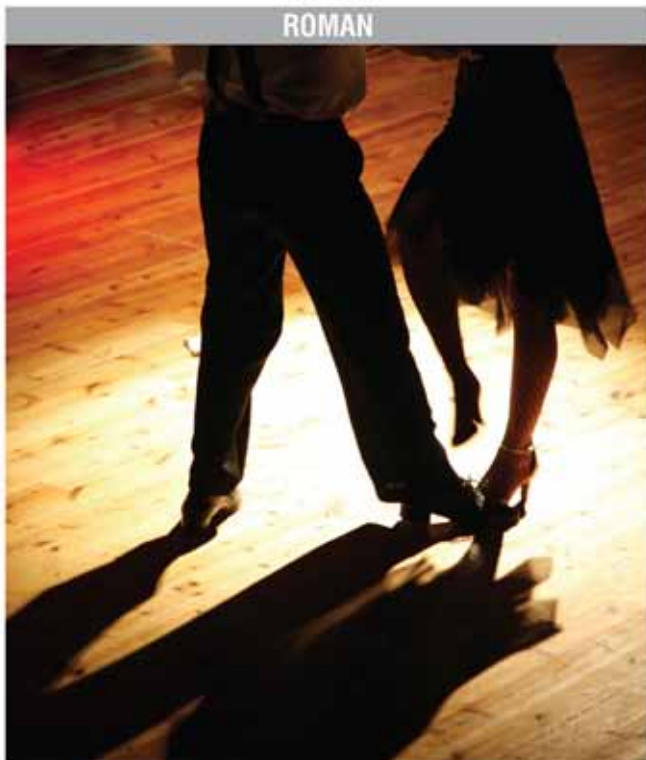

FEDERICO ANDAHAZI

GÖLGEDEKİ
GEZGİN

♥
CAN

ROMAN

İSPANYOLCA ASLINDAN ÇEVİREN
SALİHA NİLÜFER

Federico Andahazi
GÖLGEDEKİ
GEZGİN

Can Yayınları: 1792
Çağdaş Dünya Edebiyatı: 714

Errante en la sombra, Federico Andahazi

© Federico Andahazi, 2004

© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2005

Bu eserin Türkçe yayın hakları Akçalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

1. basım: Aralık 2008

Yayına Hazırlayan: Olcay Öztunalı

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Güldal Yurtoğlu
Düzeltili: Fulya Tükel

Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı ve Cilt: Şefik Matbaası

ISBN 978-975-07-1022-3

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

<http://www.canyayinlari.com>

e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Federico Andahazi
GÖLGEDEKİ
GEZGİN

ROMAN

İspanyolca aslından çeviren
SALİHA NİLÜFER

CAN YAYINLARI

Federico Andahazi, 1963'te Buenos Aires'te doğdu. Babası, Macar şair ve psikanalist Bela Andahazi'ydi. İlk öykülerini, askerî diktatörlük döneminde, okuldan kaçarak kitabevlerine ve barlara uğradığı günlerde kaleme aldı. Buenos Aires Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nü bitirdikten sonra bir süre psikanaliz çalışmaları yaptı. 1990'lı yıllarda öyküleri çeşitli ödüllere değer görüldü. 1997'de yayınlanan *Anatomist* adlı romanı büyük ilgi gördü ve otuzdan fazla dile çevrildi. Ertesi yıl yayınlanan *Merhametli Kadınlar* adlı romanında cinselliğe çok çarpıcı ve gözü pek bir yaklaşım getirdi. 2000'de yayınlanan *El principe* adlı romanında büyülü gerçekçilik geleneğinden esinlendi. 2002'de çıkan *El secreto de los flamencos* adlı romanı, Rönesans döneminde geçen ve resim sanatında perspektifin matematiksel sırrını ve renklerin gizemini konu olan bir yapıtı. 2004'te yayınlanan *Gölgedeki Gezgin*'i, ertesi yıl Ortaçağ Fransa'sında geçen *La ciudad de los herejes* izledi. 2006'da, *El conquistador* adlı romanıyla Planeta Ödülü'nü kazandı. 2008'de, *Historia sexual de los argentinos* (Arjantinlilerin Cinsel Tarihi) adlı incelemesinin ilk cildini yayınladı.

Saliha Nilüfer, 1972 İstanbul doğumlu. İngilizce ve İspanyolca'dan çeviri yapıyor. İlk şiirleri *Kitaplık* ve *Ludingirra*'da yayınlandı. Sebastian Knight'in *Bir Endülüs Hikâyesi* adlı romanı 2006'da Pan Yayıncılık tarafından yayınlandı. Çevirilerinin arasında *Tuhaf Zamanlar* (Eric Hobsbawn), *İnsanın Bir Dakikası* (Stanislaw Lem), *Dört Ziyafet* (Meir Shalev) vardır.

İÇİNDEKİLER

Hüzünlü Bir Şarkı	11
Bir	15
Üç Arzu.....	31
İki	33
Acı Çeken İki Yürek.....	121
Üç.....	123
Hiçbiri.....	179
Dört	181
Son.....	217

Şarkı söyleyerek ölmeliyim,
Şarkı söyleyerek gömülmeliyim.
Yine şarkı söyleyerek ulaşmalıyım
Sonsuz Baba'nın ayaklarına.
Annemin karnından
şarkı söylemeye geldim ben bu dünyaya.

José Hernandez, *Martín Fierro*

HÜZÜNLÜ BİR ŞARKI

Arkamdaki perde açılıp orkestra çukurundan orkestra çalmaya başlamadan önce izin verin sizlerle Juan Molina'nın anısını yâd edeyim. Az sonra yalnız o önemli şahsiyetler dile gelsin, daha doğrusu şarkılarını söylesin diye bu köhne sahneden çekilerek terki diyar eylemem gerekecek; ama önce izin verin de sizlere pek çoklarının tabiriyle, gelmiş geçmiş tango şarkıcılarının en büyüğünü takdim edeyim. “Gardel'den sonra en iyi” olduğu yolundaki yaygın kanı onun sağlığında asla ağza alınmadı ya, kimi zaman buna sahiden inanıldığı için, daha çok da eni konu korkudan. Molina, bakışları yere indiren bir saygıdan başka derin bir hayranlık da uyandırırdu insanda. Şarkı söylediğinde kaskatı nesnelere gümbürderdi. Ve dudaklarına yapışık sigarası, yana kaykılmış tango şapkasıyla gözünüzün içine bakıp da konuştuğunda, en utanmaz arlanmazı bile yola getirirdi. Kaderini çizen Carlos Gardel'di, şüphesiz onu çarmıha götüren günahı oldu; her ne olduysa bunu ona borçluydu, daha doğrusu her ne olmadıysa... Abastolu Ardıçkuşu'nun yıldızının parıltısıyla büyüyüp yetişmiş olmasına karşın hayatı onun gölgesinin ağırlığı altında kaldı. Hoş, bu Salieri'nin tarzında olmadı hiçbir zaman, kin değil aksine kayıtsız şartsız sadakat besledi. Molina, kendisine geri kalan ölümlülerin yakınından bile geçemeyecekleri bir yetenek bahşedildi diye vasat ruhlar arasında sıkça rastlanan o kanaati; dünyanın

kendisine borçlu olduğu fikrini asla beslemedi. Kin nedir bilmedi ve şöhretine rağmen banliyo muhitinin dışına pek çıkmadı. Nadiren şanslı olduğu düşünüldü. Paris'in, Avrupa'nın Mekke'si olduğu dönemlerde onu Montmartre'da ya da Quartier Latin'de görüntüleyen fotoğraflar çekilmedi. Brooklyn Köprüsü'nün önünde siyah-beyaz fotoğraflandığı vaki değildi, ne de arka planında Buenos Aires'in Palata'dan görünen fani görüntüsüyle bir yatın üzerinde. Ama Gardel'le birlikte gençlik zamanlarında çekilmiş, arkasında, "Dostum ve iş arkadaşım, Juan Molina'ya" yazısı olan fotoğrafı da yanından ayırmazdı. Dostum sözünün bir formaliteden ibaret olduğunu bilirdi. Öncelikle Parque Patricios'da tanındı, daha sonraları ünü Palermo'ya taşıdı, orada daha ilerde Las Heras'a... Derken Beiro Sokağı'nın öte tarafında bir efsane oldu. Aşk ve talihsizlik onu şiire başlatmıştı ya, pek az insan yürek parlayan melodik mısralarından haberdardı. Onun işi şarkı söylemekti. Başka bir derdi yoktu. Biri, neden ona kendi güftelerini söylemediğini soracak olsa kısa ve öz yanıtlardı: "Sezar'ın hakkı Sezar'a" Her ne kadar atasözünü kimin şarkıcı kimin şair olduğunu açıklamasa da... Ama kesin olan bir şey varsa o da alçakgönüllülüğün ona kendi acılarından söz etmemeyi öğütlemiş olmasıydı. Abbaye'de, Parisiana'da, Royal Pigalle'de ya da Boite de Charlton'da yıldızı parlayabilirdi. Ya da efsanevi Armenonville'de. Ama kabarelere adım atışı çok kısa sürdü ve nihayet onların efsanevi sahnelerinde boy gösterdiyse de bu biraz adaletsiz bir biçimde gerçekleşti. Sahneden inince genellikle karanlık, kuytu bir köşeciğe siner, filtresiz Marconi sigarasından çıkan duman perdesinin ardında, sahnede parlayan Gardel figürünün, onun yeniyetmeliğinin üzerine düşen devasa gölgesinin altında gizlenirdi.

Baylar bayanlar, beni takip eden şu projektör gerçek kahramanları aydınlatmak için ışığını üzerimden çekmeden bilmeniz gereken bir şeyi söylememe izin verin: Juan Molina'nın hayatına damgasını vuran şey trajediydi. Kendi elleriyle yazdığı bir trajedi. Belki de yaşamöyküsünü

bir gece ve bir gündüzle özetlemek mümkün. Ya da bir kadının ismiyle. Ama bu haksızlık olurdu.

İlerleyen sayfalarda dinleyecekleriniz Molina'yı o uğursuz tangosunu bestelediği geceye getiren olayları adım adım geriye takip eden hüzünlü ve alaycı bir şarkıdan ibaret. Kısa ve özlü tanımlamalarıyla meşhur bir zat, tango hakkında, dansı yapılabilen hüzünlü bir duygu tabirini buyurmuştu; öyleyse, pekâlâ okur da o melankolik duyguya kendini teslim ederek, kısmen grotesk bir koreografinin kaprisli figürleri üzerine tahminler yürüterek, bu dans partisinin varsayımsal melodisine ayağıyla ritim tutarak, bu "iki dörtlük" hikâyenin seyircisi olabilir o zaman...

Baylar bayanlar, huzurunuzdan çekilmeden, kişilerin kendileriyle ilgili gerçekleri şarkılara dökmesine izin vermeden, artık zamanın ve unutuşun biraz yıprattığı bu mor perde kapanmadan önce, sizi bekleyen gelmiş geçmiş en iyi şarkıcının hikâyesini anlatan bir melodram olduğunu hemen belirteyim. Ve çarçabuk ekleyeyim, neme lazım: "Gardel'den sonra" diye...

BİR

1

Şehir, uykusuz geçen cuma gecesine aldırmadan, kuruluşuna tanıklık etmiş, hatta ona hayat vermiş ihtiyar nehre burun kıvrıran nankör ve kibirli bir kız gibi diri ve parlak sırtını kayıtsız bir edayla dönerek, ıslıl ıslıl bir sabahla aydınlanıyordu. Retiro'nun Paris stili çatıları, Mayo Bulvarı'nın Madrid stili kubbeleri, arkalarında İtalyan mimarların tasarladığı üçgen çatı süslerinin üzerinde New York'tan getirilen devasa heykeller, gökdelenlerin yaptığı çubuksu çıkıntılar ve kiliselerin çatılarındaki rüzgâr gülleri, çeşitliliği tam bir uyum arz eden bu karışım, sıcak bir sabah öncesi berrak ve menekşe rengi göğe karşı duruyordu. Katedralin alaz rengi gibi, kibirli ışıklarla aklı karışmış kuşların kenti Buenos Aires, kayıtsız ve mütemadi varoluşu göz önüne alınırsa ha yeni bir güne başlıyor ha birini tamama erdiriyordu... Doludizgin yıllardı. Mevsimlerden yazdı. Gecenin şampanya ve tütün kokulu hayvanları ve kan çanağına dönmüş gözler, gün ağarır ağarmaz biraz daha karanlık, bir son tango ya da gecenin büsbütün kaybolup gitmediğine onları inandıracak bir fahişenin bacakları arasında sığınak arayışına çıkacaktı. Palais de Glace'den, Armenonville'den, Chantecler'den, kuzeyin en görkemli kabarelerinden çıkıp limana yakın en iğrenç batakhanelere yollanırlardı. Üstü açılır kabriyolelerinin gıcır gıcır tekerlerini kentin kaba çamurlu yollarına sürer ve banknot dağıtarak külhanbeyi olunduğunu sanırlardı.

Güneş doğunca yollarının üzerinde, fabrika sirenlerinin emrinde işe giden, mesaiye zamanında varmak için saatlerine bakıp adımlarını hızlandıranlara rastlardı... Karşılıklı birbirlerine tepeden bakar, kuşkulu bakışlar takas ederlerdi. Ve tam tersi manada olsa da onlar banliyöden merkeze gelenler, tramvaylardan inerek ayaklarında sıradan ayakkabıları, tabana kuvvet işyerlerine yollananlardı...

Otel Alvear'ın suit odalarından birinde, balkondaki Fransız tırabzanına dirseklerini yaslamış, isteyen herkese yeniyetme göğüslerini gösteren, bir tanrıça heykeli görünümündeki çırılçıplak Ivonne da sabahlayan gözlerine sunulan bu karınca sürüsü gibi insan kalabalığını izlemekteydi. Çoktan köpükleri uçup gitmiş bir kadeh şampanya var elinde. Bitkin durumda olsa da bu sabah havasını ciğerlerine çekmek, ışıkla dolmak ve unutmak istemekte.

Unutmak...

Odada arka tarafta, dertop olmuş ipek örtülerle kaztüyü yastıkların arasında bir yerde bir adam uyuyor sanki. Adeta her nefeste ruhunu teslim edercesine ölgün, düzensiz boğuk bir solumayla; ciğerleri, ahı gitmiş vahı kalmış bir akordeon körüğünün çıkardığı iki dörtlük gibi ötüyor. Belki de çarşafların arasından inek gibi yağlı göbeği pırtlamış olan ve adını bile anımsamadığı bu yaşlıca adamın tahammül edilmez horultusunu kendi sesiyle bastırmak için ya da belki de az önce burnuna çektiği soğuk tozun şampanyayla karışımı ona bu sesin enikonu bir akordeondan geldiğini düşündürdüğü için... Güneşin ve kentin karşısında çırılçıplak, bir nehir kadar engin olan hüznünden sıyrılmak istercesine yaslanır tırabzana, ciğerlerini doldurur ve şarkıya başlar:

*Ah bir unutabilsem ne olduğumu
ve yeniden doğabilsem
ah bir acıdan kaçabilsem
ve saflığına dönebilsem*

*bir zamanlarki çocuğun
verirdim neyim varsa
ve neyim yoksa onu da.
Ah olaydı taştan bir yüreğim
sizin gibi*

(karşıdaki binanın pevazındaki kendisine çok benzeyen küçük kadın heykellerine söyler şarkısını)

*giderdim o serçenin peşinden
dönmek için geri.
Ama uzaklarda kaldım mahzun
satmaktan aşk hayalleri
yalanlardan, öpüşmekten
yalnız ve yorgun.
Ah dinleyebilseydim yeniden
neşeli akordeonunu
doğduğum memleketin.
Bırakabilseydim kalbimi donduran
beni kötü yapan
bu buz tutmuş talihsizliği.
Ah bırakabilseydim kendimi
bir taç yaprağı gibi
ve bir inanabilseydim
düş olduğuna hayatımın
kısacık bir şarkı gibi
mutlu sonla biten.*

Ivonne şarkıyı bitirdiğinde sıçramak, gökyüzünü yaran serçe sürülerinin arasına karışmak, kaçmak ve her şeyi unutmak ister. Sanki bunun gerçekleşmesine engel olsun diye tırabzana var gücüyle yaslanır. Kadeh havada takla atar, içinde kalan son şampanya damlalarından bir iz bırakarak fırlar, yoldaki parke taşlarının üzerine çarpıp parçalanır.

Kaçmak...

Ivonne bir Fransız fahişesiydi. Buenos Aires'in en

pahalı kabaresi Royal Pigalle'in en pahalı fahişesi. Devlet başkanlarıyla prenslerin ağırlandığı başkanlık suitinin bir kat aşağısında, bizzat Prenses Isabel'in yattığı yatakta, aynı çarşafların üzerinde karşıları müşterilerini. En pahalı fahişelerden biriydi, çünkü bir fahişede bulunması gerekenlerin tam aksi özelliklere sahipti. Rüzgârda salınan dalgalı, incecik bir başak sapı gibiydi, kabarelerin masalarını dolduran etine dolgun kadınlardan büsbütün farklı görünüyordu. Onu ötekilerden ayrı kılan saf ve çocuksu bir bakışı, tecrübe dolu muzip gözleri vardı. Bir avuç içini ancak dolduracak büyüklükteki göğüsleri, genelev barlarında bolca rastlanan o kızların sinelerinden taşan kocaman sütanesi memelerinden farklı olarak, bir kız çocuğunkini andırırdı. Ivonne'un bir fahişe olduğuna kimseler inanmazdı. İşte onun sırrı da buydu. Seks değil aşk satardı. Ne kendinden geçmiş numarası yapar ne zevk çılgınlıkları atar ne ayartıcı sözler söyler ne de erkekliğe övgüler düzderdi, bilakis tango şarkılarından şefkatli hayalleri yaşatırdı. Ve kuşkusuz bu hayaller pahalıya patlıyordu: beş yüz peso artı otel parası. Ivonne herkese göre biri değildi. Müşterileri azdı. Ama hiç değilse eli yüzü düzgün bir hayat sürmesine ve "hami"si paraziti, Royal Pigalle'in müdürü André Seguin'i beslemeye yetiyordu. Yine de bu sabah Ivonne'un tek istediği şey kaçmak ve unutmaktı. Ivonne çırılçıplak, sanki de balkonları süsleyen heykelciklerden biriymiş gibi, bembeyaz tenini bir porselenmişçesine sabah meltemine bıraktı ve gözlerini açtığı anda kendini çocukluğunun Avrupa kırlıklarında bulmayı arzuladı.

Birden gürültülü bir horultu onu içsel şarkısından uzaklaştırdı. Baktı ki müşterisi uyanmak üzere, usulca giyindi, komodinin üzerinde duran banknotları aldı ve onun yerine parfümlü bir kâğıda bir not yazıp bıraktı. Adamın adını anımsayamadığından kararlı bir edayla yazdı:

Sevgilim;

*Uzun zamandır geçirdiğim en güzel geceydi. Melek
gibi uyuyordun
bozmak istemedim
daima senin,
Ivonne.*

Ivonne, küçük melek kış uykusunu dağıtmasın diye yalınayak ve parmak uçlarına basarak, odadan çıkmaya hazırlandı. Sonra da bir cam rafın pürsüz yüzeyi üzerine beyaz tozdan kusursuz bir çizgi çekerek, onu, kendisini uyuşturacak, ruhunu donduracak o buz gibi, kahvaltı niyetine burnuna çekti. Sonra da gürültü yapmadan çıktı. Belirsiz bir yöne doğru yitmiş bakışıyla, çantasını sımsıkı koltuğunun altında kıştırıp Callao Bulvarı boyunca yürüyerek insanların arasına karıştı. Evine varmak, kendini yatağa atmak ve uzun süren geceyi aklından silmek için uyumak istiyordu. Bir an önce eve varma arzusuyla, biraz önce durakta duran tramvayın arkasından koştu; yaptığı kısa kahvaltı nedeniyle karşı şeritten tam gaz gelmekte olan kamyonu görmedi.

FEDERICO ANDAHAZI

GÖLGEDEKİ GEZGİN

ROMAN

Juan Molina, birçoklarına göre, ünü tüm dünyayı saran Carlos Gardel'den sonra, en büyük tango şarkıcısıdır. Tango müziğine o kadar tutkundur ki, o tango şarkılarını yaratmamış, tango onu yaratmıştır sanki. Bu müziğe olan bağlılığı ve Carlos Gardel'e olan sadakati yüzünden, Gardel'in gölgesinde yaşamayı ve kendisini yiyip bitiren tutkularını gizlemeyi seçer. Ama Molina'nın bu seçimi, onu ölümcül bir yazgıya doğru sürükleyecektir...

Günümüz Arjantin edebiyatının en seçkin yazarlarından **Federico Andahazi**, müzikal roman diye nitelenebilecek *Gölgedeki Gezgin*'de, olağanüstü bir tango öyküsü sunuyor okurlara. Bizi, tango tutkunlarının taptığı Carlos Gardel'in gölgesinde yaşamış bir tango şarkıcısıyla tanıştırıyor. Bir zamanlar gerçek olan, günümüz Buenos Aires'inde ise bir efsane gibi dinlenen Juan Molina'nın öyküsü, yalnızca tango sevdalılarının değil, olağandışı yaşamlara duyarlı tüm okurların ellerinden bırakamayacakları bir kitap.

KAPAK RESMİ: VASILIKI VARVAKI

ISBN 978-975-07-1022-3

9 789750 710223

<http://www.canyayinlari.com>